СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 33. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 10. лютого 1931. VOL. XXXIX. No. 33. Jersey City, N. J., Tuesday, February 10, 1931. THREE CENTS.

КРИТИКУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ІНТЕРВЕНЦІЇ

БУЕНОС АЙРЕС. — Преса Латинської Америки подала обширні звіти про заяви секретаря стейту Стимсона в справі відношення Злучених Держав до держав Латинської Америки. Вона висказує своє вдоволення, що Злучені Держави приходять до переконання, що їхнє втручання у справи чужих держав не приносить ніякого хісна. Та, мимо тої заяви, пише „Ля Пренза", найвпливовіший аргентинський часопис, є ще деякі темні сторони в заграничній політиці Злучених Держав, а ними є окупація Гайті, Порто Ріка й Нікарагви.

ЦЕРКОВНА БИРОТЬБА В БРАЗИЛІЇ.

ПЕРНАМБУКО (Бразилія). — В Бразилії почалася завзята релігійна боротьба, яка має релігійно-політичну закраску. Католицька церква домагається, щоби в новій конституції зазначити на самім початку, що вона є ділом Бога, а разом з тим признати католицьку віру державною, як і завести по школах примусове навчання католицької релігії.

Проти цього піднеслась опозиція, яку пізнати покищо на вічах, на яких обі сторони стараються перетягнути населення на свою сторону.

ПЮТЬ БІЛЬШЕ НІЖ У ЧАСАХ САЛУНІВ.

НЮ ЙОРК. — „Ди Модерейтик Ліг Інк." звертається з новим апелем у справі знесення 18 поправки. Відозва опирається на статистиці, яка викавує, що пиянство зростає з кождим роком серед старих і молоді, а з ним зростає і злочинність.

В 1928 р. було, як подає Ліга, 750,774 арештів задля пиянства, а в 1929 р. було вже 757,989 таких випадків.

„БУДЕ КРАЩЕ ДЛЯ МЕНЕ И ДЛЯ ТЕБЕ".

НЮ ЙОРК. — Д-р Гелен Райнер, літ 26, котра займалася хемічними студіями, поповнила самовбивство в своїй лябораторії, залишивши на столі картку, заадресовану до свого мужа, на якій було написано: „Оттак буде краще для мене й для тебе".

Самовбивство поповнила по ранішній суперечні, яку мала з мужем. Муж каже, що це сталося наслідком умового виснаження жінки, бо іншої причини до такого кроку не було.

СІОНІСТИ ПРОТИ АНГЛІЇ.

ВАШИНГТОН. — На нарадах сіоністичних лідерів піддано дуже гострій критиці британську адміністрацію Палестини, а також рішено зібрати $2,500,000 на дальшу допомогу будові національної жидівської домівки в Палестині.

ДИРЕКТОРИ БАНКУ ПЕРЕД СУДОМ.

НЮ ЙОРК. — З боку депозиторів замкненого „Бенк оф Юнайтед Стейтс" буде внесений позов проти директорів банку за зворот у сумі $20,000,000. В позві буде подано, що директори допустилися надужить, як і нарушень законних постанов, якими нанесли 400,000 депозиторам банку шкоду на суму 20 міліонів.

Депозитори будуть далі домагатися, щоби їм виплачено негайно 20% з їх вкладок з тої суми, яку зібрано з ліквідації банку, а яка виносить 45,000,000.

СНІГ ДАВ ЗАНЯТТЯ.

НЮ ЙОРК. — Сніг, який завалив вулиці Ню Йорку, не дуже то приємний для мешканців; але зате радо повитали його безробітні. Щоб очистити місто, треба було наразі наняти 18,000 нових робітників, котрим платять по 50 центів за годину, а котрі працюють по 10 годин. Над чисткою міста працює тепер 35,000 робітників, але коли далі падатимуть снігн, то й те число буде замале.

ВИДОБУВСЯ З РУЇН.

НЕПІР (Нова Зеляндія).—Джеймс Колінг, літ 90, видістався власними силами з румовиж завалених землетрусом домів. А це треба вважати прямо чудом, бо при катастрофі загинули сотки людей й ніхто не думав, щоби ще хтось остався живим, бо потрясення землі повторялися.

БОТЛЕР ДІСТАВ НАГАНУ.

ВАШИНГТОН. — Військовий суд уже не буде судити ґенерала Смедлея Д. Ботлера за обиду Мусолінія. Ґенерал Ботлер вислав до департаменту маринарки письмо, в якім він заявив, що він думав, що він говорив про Мусолінія серед товариства, яке не винесе його слів поза 4 стіни, а також підкреслив, що жалує, що своїм поведенням наробив урядови прикростей.

Департамент маринарки приняв це виправдання до відома й дав Ботлерови упімнення за нерозважний крок та відкликав судову розправу.

Кажуть, що таке полагодження справи було започатковане з боку самого департаменту маринарки.

Ґенерал Ботлер обняв уже знову свій давний пост, себто команду в Квентико.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗГІДНО З ПАРАГРАФОМ 56. СТАТУТІВ У. Н. СОЮЗА, СИМ ПОВІДОМЛЯЮ ВСІХ ВП. ГОЛОВНИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА, ЩО:

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ

Українського Народного Союза

розпічнеться

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 16-го ЛЮТОГО С. Р.

в годині 9-тій рано.

в домі У. Н. Союза, під ч. 81-83 Ґренд ул., Джерзи Сіти, Н. Дж.

ІВАН КАШТАНЮК, гол. рек. секретар.

РОЗВЯЗАННЯ ЧИТАЛЬНІ ПІД ЛЬВОВОМ.

Львівське воєвідство розвязало читальню „Просвіти" в Збоїсках біля Львова, одну з кращих підльвівських читалень, що мала за собою уже 25 літ культурної праці. В мотивах розвязання сказано, що члени читальні самі підложили бомби під її домівку і що будьто в голови тієї установи найшли в часі ревізії вибуховий матеріял.

ВЕЛИКИЙ ГОЛОД У КИТАЮ.

У китайській провінції Шансі є страшний голод. Багато сіл вимерло з голоду зовсім. Населення кормиться травою і корінцями. Нещастя збільшують морози.

ЗНАХІДКИ В ПОМПЕЯХ.

Під руїнами міста Помпеїв, засипаного вульканом 79 року по Христі, виконано недавно останки дому якоїсь багатої Римлянки. У скринях в цьому домі знайдено 115 штук золотих монет та багато дорогих каменів і срібні ложки, вилки, чотири вази, все це з золота. Найкраще збереглись дорогі камені і ложочки, украшені різьбою. В домі не знайдено жадного кістяка; очевидно багата власниця цього дому підчас землетрусу втікла на вулицю і там згинула під лявою. Над дверима дому прочитано напис: „Менандер".

ПРЕДСТАВНИКИ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ У ЖЕНЕВІ.

З Варшави повідомляють, що до Женеви виїхали представники Українського Клюбу, д-р Олесницький та пос. М. Рудницька.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

У Будапешті засуджено на кару смерти сотника піхоти Пінтера за вбивство майора Кіса. Причиною вбивства було те, що майор залицявся до жінки сотника, а коли цей станув в обороні свого родинного щастя, майор зневажив його чинно. Тоді сотник витягнув револьвер і вбив майора. Проти присуду кари смерти внесено спротив і незабаром буде нова розправа.

АНТИСЕМІТИЗМ У РУМУНІЇ.

В Яссах на вулицях міста появились відозви антисемітської організації „Залізна ґвардія", яку уряд розвязав за антижидівські виступи. У відозві сказано, що організація продовжуватиме свою діяльність проти Жидів нелегально.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПРО ЙОРДАНСЬКЕ СВЯТО У ЛЬВОВІ.

Львівська польська преса збула імпозантне свято Йордану в ринку у Львові кількома рядками, а „Слово Польске" і „Вєк Нови" не згадали про нього ні одним словом. А вшехпольський „Курєр Львовскі" написав, що свято в ринку „уладило ґреко-кат. духовенство при мізерній („нікли́м") участи вірних". Непроглядні маси народу, що залили були цілий ринок — це у правдолюбного репортера „Кур. Львовск-ого" називається „нікли удзял..."

ВБИВСТВО И ПОЖЕЖА.

У Білці Шляхотській (біля Львова) вбив Станислав Сеньковський вояка Вільнинсько, що прийшов відвідати родину. Причина особиста пімста. У тімже селі погоріли господарські будинки Махуляка й Дуди. Причина: необережність.

НА РІЗДВО ЧЕРЕЗ СЕНУ.

Італійський спортовець Ґамбі переплив першого дня Різдвяних Свят у Парижі через ріку Сену. Минулого року підчас найбільших морозів Ґамбі переплив дві ріки в Німеччині, тому, що вчинив це на очах численної публики, заробив на тім поважну суму гроша.

БАНДИТИ ВБИЛИ ПОЛІЦАЯ.

У Ковні в ночі поліцай Іван Мосьолек хотів арештувати невідомих злодіїв, які виносили з камениці крадені речі. Бандити стрілили до поліцая і вбили його. Втікаючи через залізничий шлях, один бандит упав під колеса поїзду і згинув.

БАНДИТИЗМ НА КОРСИЦІ.

Французька преса пише, що тепер на Корсиці скриваєтся 14 бандитів, позбавлених усяких прав. Минулого століття Корсика мала пересічно 200 бандитів. Жертвою бандитизму на Корсиці паде 30 мешканців, а в XIX. віці що року гинуло з рук бандитів річно пересічно 150 осіб. Треба додати, що Корсика має взагалі заледви 200 тисяч мешканців.

САМ ПРИЗНАВСЯ ДО ВБИВСТВА.

Перед чотирма роками в чеськім місті Чеські Броди добуто з ріки трупа невідомої жінки і поліції не вдалось ствердити ідентичности цієї жінки, та вислідити, хто її вбив. Аж на днях до поліції в Празі прийшов 42-літний Франц Міллєр і сам заявив, що це він убив цю жінку, а саме тому, що вона як проститутка вкрала в нього в готелі всі його гроші. Убивши її, Міллєр вкинув трупа до ріки, а тепер сумління так його мучить, що він рішив признатись до вини.

РОЗСТРІЛИ В МОСКВІ.

Найвищий суд у Москві затвердив присуд кари смерти на 5 урядовців радянської кооперативи, які саботували владу і ширили серед селян антирадянську агітацію. Присуд виконано.

РАДЯНСЬКИЙ МУЗЕЙ.

Рада народних комісарів СРСР асигнувала міліон рублів на утворення воєнного музею ім. Ворошилова. В музею поміщено тільки картини, що гльорифікують червону армію.

ХАРАКТЕРИСТИЧНИЙ НЕКРОЛЬОГ КОМУНІСТА.

У 21. ч. журналу „Ґльобус" поміщено некрольоґ та світлину Е. У. Брусиловського, якого вбили українські селяни. Е. У. Брусиловський лежить у домовині з простріленою головою.

В некрольоґу читаємо: „28. X. загинув від руки клясового ворога член баришпільського Райпарткому та президії Р. В. К., голова Райколгоспілки, тов. Брусиловський. Тов. Брусиловського смертельно поранили глитаї села В. Стариці й за кілька днів він помер. Не стало одного з найактивніших, найвідданіших партії комуніста. На відповідальних ділянках, там, де загроза прориву, де глитаї чинять скандальний опір, там, де загроза згинути від руки клясового ворога, там завжди був тов. Брусиловський. Тов. Брусиловського знали всі бідняцькі і середняцькі маси Баришпільщини, як большевика й нарсуддю, що енергійно проводив у життя закони радянської влади і боровся з клясовим ворогом за революційну законність".

Цей некрольоґ — це теж документ настроїв на Великій Україні та показчик, як поважна частина селянства ставиться до радвлади і її органів на місцях.

БОЛЬШЕВИКИ БОЯТЬСЯ НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ

ДУМАЮТЬ, ЩО ФРАНЦІЯ СТАРАЄТЬСЯ УТВОРИТИ ПРОТИРОСІЙСЬКИЙ БЛЬОК ДЛЯ АКТИВНОЇ БОРОТЬБИ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

МОСКВА (СССР). — Нарешті в Москві одержано предложення від Ліги Націй, щоб Росія взяла участь у нарадах у справі економічної кризи. Ці наради, як частина загального Бріянового пляну утворення пан-Европи, відбудуться в Женеві з травні біжучого року. Очевидно, рядянський уряд возьме участь в цих нарадах, щоби не пропустити нагоди висловити свої погляди на сучасний міжнародній економічний та політичний стан.

Та радянська преса тепер мало звертає уваги на запрошення Росії до участи в пан-европейських нарадах. Вона тепер пише більше про той плян, який висунув на сторінках паризького тижневика „Л'Юроп Нувель" граф В. де Ормесон, французький знавець у французько-німецьких стосунках. Він заявляє, що тепер Европа переживає такі часи, коли треба конечно осягнути міждержавне порозуміння в ній, бо коли так далі будуть тягнутися економічні та політичні справи, то Европа впаде жертвою анархії, а може й большевизму.

Для впорядкування европейських міжнародних справ і виходу з економічної кризи де Ормесон пропонує навязати тісніше порозуміння між Францією та Німеччиною. Для такого порозуміння треба, щоби Німеччині були зменшені репараційні сплати, визначені по пляну Йонґа, на 50%. Гроші, які лишаться від цього зменшення, мають бути обернені на допомогу безробітним у Німеччині та на організацію громадських і державних робіт для німецького робітництва. Крім того він пропонує, щоб Німеччина та Франція підписали воєнний договір, по якому зобовязалисяб зменшити на одну дванацяту свої воєнні витрати.

Радянська преса в пляні де Ормесона вбачає бажання втягнути Німеччину в протирядянський бльок і відлучити її від Італії, Туреччини та інших противників Франції і сторонників ревізії Версальського миру. Деякі газети кажуть, що Франція спішить утворити бльок, щоби не допустити до закінчення большевицької пятилітки в Росії, розпочавши активну боротьбу проти большевиків.

ПЕРЕМОГА БРІНІНҐА.

ПАРИЖ (Франція). — У французьких політичних колах і в пресі панує повне задоволення з того, що німецький канцлер Брінінґ зібрав у райхстагу значну більшість голосів і переміг своїх противників з права й ліва. Тепер стало ясно, що в німецькім парляменті існує міцний центр, який підтримує правительство й не допустить до повалення уряду Брінінґа або до розвязання парляменту й призначення нових виборів.

Приймаючи на увагу гармонійну співпрацю в Женеві Брінінґа з Бріяном та з Ґендерсоном, можна сподіватися, що в міжнародніх німецько-французьких та німецько-англійських стосунках не буде жадних прикрих несподіванок. Певний і помірковний центр у німецькім парляменті дає надію французьким політикам на можливість розвитку дальшого німецько-французького порозуміння, яке так важливе для цілого світового міжнародного життя.

ПРИВЕРНЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — Королівським декретом призначено вибори до парляменту на 1. березня, а до сенату на 15. Цим положено кінець диктатури, яку впровадив Прімо де Рівера, коли на уряд посипались удари за його невдачі в Мароку.

З оголошенням декрету про вибори в Еспанії починається жвава передвиборча агітація, в якій до політичного бою стануть дві основні ґрупи: монархісти та републиканці.

МОБІЛІЗАЦІЯ ЖІНОЦТВА.

МОСКВА (СССР). — Радянський уряд готується видати декрет про примусове притягання до праці в фабриках і заводах соток тисяч женщин. Влада думає відорвати сотки тисяч жіноцтва від їх домашніх робіт та від родин і поставити до праці перед фабричними машинами й станками.

Опікуватися дітьми большевики думають самі, влаштовуючи при фабриках, де працюватимуть матері, захисти для їх дітей.

НЕМА ПОРОЗУМІННЯ В ІНДІЇ.

АЛАГАБАД (Індія). — Ґанді та інші націоналістичні лідери пригноблені листом віцекороля Ірвінґа, яким він відповів на лист Ґандія. Ґанді просив віцекороля призначити слідство в справі брутального поведення декого з поліції при боротьбі її проти націоналістичних саботажів. Відмовна відповідь віцекороля дуже формальна й суха.

Сер Багадур Сапру, що брав участь у лондонській конференції „довкола круглого стола", мав чотирогодинну розмову з Ґандієм та його ближчими помічниками. Розмова ця до жадної згоди й порозуміння між ними не привела. Націоналістичні лідери думають, що їм знову скоро доведеться сісти до вязниць.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

У СЛІПІЙ ВУЛИЦІ

Попри безробіття має Америка ще доволі клопоту з таким лихом, яке вже сама собі взяла на голову, а є ним прогибіція. Комісія Викершема, яка так довго радила над цею справою, видала вкінці звідомлення, яке в нічім не посунуло розвязки прогибіційної квестії вперед. А один американський часопис, забираючи голос щодо цього звідомлення, дав такий наголовок передовиці: „Самі визнайтеся у тім звідомленню — ми не можемо".

І дійсно так сталося, що кождий визнається у тім звідомленню по свому. Прихильники прогибіції раді, що комісія заявилася проти знесення прогибіції. А мокрі кажуть, що звідомлення комісії являється найбільшим ударом для самої прогибіції, бо члени комісії заявилися за те, що її неможливо переформувати в теперішних обставинах, бо треба на те більше грошей і більше людей. Але разом з тим ще додали, що й це все буде невистарчаючим, якщо не зміниться сентимент загалу, якщо публична опінія не буде за прогибіцію.

Звідомлення комісії Викершема дало притоку ріжним часописам і ріжним визначним діячам та організаціям до висказання своїх думок щодо прогибіції. Між ними маємо цікаві уваги „сухого судді" Луіса Дж. Смита, котрий признає, що загал не придержується прогибіційних законів, але всетаки вірить, що прогибіція таки вдержиться. Він каже, що 18 поправка не буде знесена, бо нарід є задоволений з такого стану, який є тепер, коли маємо прогибіцію, а разом з тим маємо більше алькоголю, як його було до часів прогибіції. Нарід, каже суддя, не потребує зміни, бо тепер виробляють люде напитки по домах, а це є вигідніше й дешевше.

І в сенаті відбулася цікава сцена, коли сенатор Тайдингс говорив проти уділення позички в сумі $19,187,000 для „Каліфорнія Ґрейп Ґроверс Корпорейшенс", арґументуючи свій спротив тим, що сенат, який є проти прогибіції, хоче давати допомогу на продукцію винограду, якого вживають на знищення прогибіції, виробляючи масово по домах вино, яке має до 20% алькоголю.

Публична опінія прислухується тим ріжним голосам суддів, сенаторів і т. п. І якжеж може бути вона за прогибіцію, коли хоче жити в здорових відносинах? І як може вдержатися прогибіція, коли комісія Викершема опирає її на публичну опінію! І чи не зайшла Америка з прогибіцією в сліпу вулицю?

СВІДОЦТВО Д-РА ДЕЯ

ВРАЖІННЯ З ВІДЧИТУ Д-РА ДЕЯ ДЛЯ Т-ВА УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ЖІНОК У ВІННІПЕҐУ З ДНЯ 12. СІЧНЯ Ц. Р.

Велика саля Форт Ґері готелю, виповнена жінками з університським образованням, була недавно сценою дуже цікавого, а для Українців, дуже важного викладу. Виклад сей дав д-р Ф. В. Дей. Хто се такий д-р Дей? Думаю, що інтродукції він не потребує не тільки між Українцями, але взагалі між всіми Канадійцями. Се славний канадійський лікар, який має багато приятелів у цілій Канаді а який також є добре знаний у лікарських кругах Анґлії. Від чотирох літ мешкає в Карльсбаді, на Чехословаччині, де має широку лікарську практику.

Будучи в центрі Европи, тої Европи, де якраз тепер вариться і виковується доля нових народів, де нові держави серед розбурханих обставин шукають спокійних і певних доріг — зацікавився д-р Дей тими країнами і постановив звидіти їх, щоби наочно приглянутися їх життю й обставинам. Поїхав він не в ролі політикера, не в ролі критика, але яко цікава людина широких поглядів із симпатіями до всіх народів, уважаючи всіх членами одної великої родини та бажаючи всім розквіту для загального добра і гармонії.

Та, на превеликий жаль, д-р Дей дуже розчарувався. Приїхавши до одної держави, він переконався, що до сеї гармонії народів ще дуже далеко, що та держава вдаряє в дуже фальшивий акорд — мовляв —„рай на зверх, але в хаті пекло".

Читаючи в часописах про переживання д-ра Дея в Східній Галичині, мається враження про те все, як про щось далеке, неймовірне, наче байка. Коли я почула, що д-р Дей приїхав до Виннінеґу і побачила в часописах, що він радо говорить про Галичину, я була дуже зацікавлена і хотіла дуже з ним особисто говорити, щоби почути від него самого, що він переживав в нашім рідним краю. Однак тяжко се було зробити, бо д-р Дей, приїхавши сюди на вакації, не хотів бачити нових людей.

Та, на щастя, наукові товариства у Винніпеґу, довідавшися про приїзд д-ра Дея, зачали його просити, щоби він розказав їм, що діється в Европі. Одним з тих товариств було Товариство Університетських Жінок. Будучи членицею того Товариства, мала я нагоду побачити д-ра Дея та послухати, що він розказує. І так одного вечора очікувала я з цікавістю у великій салі Форт Ґері готелю на появу д-ра Дея.

Врешті входить. Робить дуже приємне враження на всіх. Середнього віку, більш ніж середнього росту, лице добродушне, усміхнене, з відтінком гумору.

І починається виклад. Перед нашими очима неначе пересуваються. Чехословаччина, Угорщина, Румунія. Але я не слухаю дуже пильно, бо я нетерпеливо чекаю, щоби він зачав говорити про Польщу і Східну Галичину. І ось каже:

„Те все, що я дотепер сказав, є справою поглядів — кожний може думати інакше, але що я тепер скажу, се є незбитий факт, бо се є мої власні переживання, те все, що я бачив на власні очі, на що маю певні докази і чого ніхто не може мені заперечити.

„Польща се край військової диктатури. Хотяй Пілсудський зрезиґнував з уряду президента, то в суті річи він і далі є диктатором і то диктатором з правдивими методами мілітаризму. Коли який міністер не подобається йому, він дуже легко робить з ним справу, а іменно замикає його до арешту, а місце його заповняє офіциром своєї армії, який сліпо повинується його приказам. В армію польську, яка в часі війни була карна і здисціплінована, тепер вкралася деморалізація і зіпсуття. І чи ви думаєте, що держава, яка править підпольними військовими методами, може вдержатися? Се правління відбивається дуже болючо на Східній Галичині. Людність Східної Галичини майже чисто українська, а тільки в місточках і містах є певний відсоток Поляків і Жидів. Східна Галичина була віддана Версайським Договором під мандат Польщі на 25 літ. Однак пізніше змінено той договір і віддано Східну Галичину під польський мандат на все, під умовою, що Польща дасть їй повну автономію. Тимчасом Польща не додержує своїх обітниць. Правдивий стан Галичини представляється так сумно, що не можна навіть вірити, щоби люде людей могли так мучити. Такі річи ділялися в середних віках, але нині, де ми називаємо себе гуманними, де ми маємо Лігу Націй, вони є неймовірні. От я вам розкажу, що я там бачив. У вересні м. р. вибрався я на прогульку автом до Східної Галичини. У Львові мав я випадок з автом і трохи був покалічений. Відвели мене до найбільш знаного лікаря у Львові. Пізніше я довідався, що сей лікар Українець і зачав питати його, чи се правда, що Поляки по варварськи обходяться з українським населенням. Лікар порадив мені, щоби я самий поїхав на села і переконався. Я так і зробив, позичив у нього авта і з кількома приятелями поїхав на село. Приїхав я до одного села, а там люде тяжко побиті і покалічені, читальня без вікон і дверей і без підлоги, кооператива знищена в такий сам спосіб. Я негайно дав покаліченим лікарську поміч, а тих, що були дуже небезпечно хорі через побиття, взяв з собою до шпиталя у Львові. Думаючи, що се тільки виїмок і що таке не діється всюди, я на другий день поїхав у друге село. А там те саме. Їду до третого села, але в дорозі арештує мене поліція. Забирають від мене пашпорт, а на мою просьбу, щоби мені його віддали, відповідають, що до арешту мені пашпорту не треба. Беруть наше авто і везуть нас усіх до Львова до вязниці. Там замикають нас усіх до осібних келій і починається інквизиція. Що пів години ведуть мене до іншої кімнати і перепитують мене при помочі перекладчика. Питають мене між іншим, чи не маю я родини в Південній Німеччині, бо я маю німецький акцент. Се мені було дуже смішно, бо я дуже слабо по німецьки говорю, а в моїй родині не думаю, щоби від Адама й Еви був який Німець. А щодо акценту, то я маю акцент канадійського університету. Питали мене також, чи я є кореспондентом часопису „Кенедіен Таймс", якого то часопису взагалі ніде нема. Отже, бачите, конечно хотіли мене зробити чимсь, чим я не є і ніколи не був. Остаточно жадають від мене ключів від моїх куфрів у готели. Але на се я ніяким способом не згодився і сказав їм, що до моїх куфрів дістануться хіба по моїм трупі, а се тому, бо я боявся, щоби не знайшли вони в моїм куфрі того, чого я там ніколи не клав. Конечно хотіли мене зробити німецьким шпіоном. На мої домагання, щоби мені було дозволено порозумітися з британійським консулем, відповідали кпинами. І так теревенили вони зі мною від раня аж до першої години по півночі. Тоті привели мене до ясно освіченої кімнати, в якій був телефон і де щораз нові жовніри приходили телефонувати. І казали мені там спати. Можете уявити собі, яку гарну, спокійну ніч я мав. Взагалі обходилися зі мною дуже гарно: курили мої папіроски, а я тільки нюхав дим. І був би я хто зна як довго валявся по польських тюрмах і хто зна чи взагалі був би вийшов, колиб не приятелі. Мій приятель лікар, побачивши, що нема ні нас ані його авта, додумався, що мусіло зі мною щось статися. А в Польщі, як хтонебудь чи щонебудь пропаде, то треба його насамперед шукати в арешті. Пішов і мій приятель шукати там свого авта. Побачивши його на тюремнім подвірю, знав відразу, де ми обертаємося. Кинувся він тоді вмить до британійського консуля, щоби той мене ратував. Британійський консуль негайно поробив всі можливі старання і з великим трудом вдалося йому мене витягнути з тюрми. Однак польська поліція не вдоволилася тим. Знаючи, що я бачив у Східній Галичині багато більше, як би вони собі того бажали, вони зажадали ревізії моїх куфрів. Ревізію перепровадили в моїй присутности, але не знайшли там нічого. Думав я, що вже я вільний і оповідаю своїм товаришам про свої тюремні пригоди, аж тут знова входять поліцаї до моєї кімнати і вручають мені картку з приказом, щоби я в протягу 24 годин опустив Польщу. Біжу я до консуля, щоби той знова ратував мене. Консуль телефонує по всім і всям, однак надармо. Побачив консуль, що вони таки напосілися на мене і, побоюючися за моє безпеченство, відвіз мене самий до границі.

„Такі то річи діються в Галичині!

„Однак Поляки заперечують все і що хто не написав би, то кажуть, що то все неправда.

„Галичина, як я сказав передтим, се край заселений майже виключно Українцями по селах, а тільки в містах і місточках є досить великий процент Жидів, а малий процент Поляків. Польща, діставши Галичину під свій мандат, сейчас покасувала школи публичні, в яких викладова мова була українська, а також замикала приватні українські школи. В університеті заборонили вживати української мови і взагалі зачали постепенно нищити всю українську культуру. Для українського населення се було дуже пригноблююче, бо у Східній Галичині дуже мало хто говорив польською мовою. Поляки не ограничилися на сім. Почали арештувати учителів, директорів кооператив, бо вони, мовляв, бунтарі, бунтують нарід. Перед виборами почалися масові арештування. Арештували лікарів, адвокатів, учителів, бувших послів на те, щоби тероризмом відстрашувати Українців від голосовання. Нарід терпів. Якраз у тім часі почалися пожари. В кількож серах згоріли польські стіжки і стирти. Хто якраз підпалював, не знати. Можливо що підпалювали молоді українські студенти, яким польська влада вїлася в печінки. Однак велике число пожарів вийшло таки від самих польських властителів, які не можучи дістати ринку на своє збіжа, підпалювали, аби дістати асекурацію. Польський уряд звалив всю вину за підпали на ціле українське населення. І почалася крівава „пацифікація". До сіл посилали військові відділи, яких ціллею було карати нарід. Відділ такий, прийшовши до села, лишав за собою сльози і руїну. Ба, навіть робив дітей сиротами, вбиваючи батька-матір без суду. Відділ війська, ввійшовши до села, каже всім мешканцям уставитися в лінію, тоді Поляків і Жидів віддділюють, а решту всіх, Українців, навіть жінок і дітей, бють без милосердя. Биття якраз на власні очі я не бачив, але бачив його наслідки. Побиті тижнями не могли підвестися на ноги, а деякі мають рани, що ніколи не згояться. Скінчивши биття, той пацифікаційний відділ перепроваджує ревізію насамперед у читальні й кооперативі, а відтак у хатах. В кожнім селі є звичайно читальня і кооператива. До читальні сходяться старі і молоді, в неділю і свята, щоби дещо прочитати, поговорити і забавитися. Читальня на селі се одинокий захист культури й охорони від алькоголевої деморалізації. Польські пани, не маючи доброго ринку на своє зерно, почали виробляти горівку. Український нарід зачав страшно деморалізуватися. Пропивали хати і землю за палющу брагу. Думаючі одиниці зачали закладати читальні, щоби відвести селянина від коршми. Там мали книжки, часописи, музичні інструменти. Люде поволи приходили до свідомости, що коршма се велике лихо і всі ходили до читальні. В тих читальнях переводили польські жовніри оті які ревізії: книжки всі дерли і розкидали, музичні інструменти і всі меблі рубали, вікна вибивали, підлоги зривали, дахи розкривали. В кооперативах так само. Роздере баґнетом мішок муки і висипле на підлогу. Роздере мішок цукру й висипле на муку, а відтак розбє баньку нафти і виллє на то все. Одним словом: не лишили нічого здатного до вжитку. І в приватних хатах не було лише. Нищили все в хаті і саму хату. В такий спосіб Поляки знищили 700 українських сіл.

„Отже бачите, яку автономію дають Поляки Українцям у Східній Галичині, де населення є інтеґрально українське. Але Поляки заперечують усьому. Польський амбасадор у Злучених Державах, п. Т. Філіпович, прочитавши в німецькім часописі статтю, в якій говориться дуже скромно про польське поступовання з Українцями в Східній Галичині, заперечив все від першого до останнього слова. Сказав, що Українці ніколи не були щасливіші і більше вдоволені, як власне тепер під польським пануванням. Так Поляки представляють правду. Деколи бороняться. Кажуть, що вони карають тільки комуністичне населення, що, мовляв, уарїнські селяне се большевики, які хотять злуки з Росією. Однак нічого не є дальше від правди. Український селянин не є і ніколи не буде большевиком, хіба в крайній розпуці доведе його сего польське панування.

„Я кінчу на сім. На нас лежить велика відвічальність. Наша держава була одною з тих, що дала свою печатку на поневолення українського народу. Ми мусимо всіма силами старатися, щоби вирвати той нарід із середновічних тортур. — Бо в Европі кипить і вариться, а в Галичині пекло".

Я пішла подякувати д-рови Деєви, що він не завагався сказати правди і представити у вірнім світлі безвихідне положення Українців. „Пані", — сказав д-р Дей: — „Не дякуйте мені. Не роблю я сего для Українців, а роблю тому, що каже так мені моя совість".

М. Дима.

(„Канадійський Українець").

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

Вячеслав Пішков.

ЗОЛОТО

Вони два йшли тайґою, безмежним сибірським пралісом, розглядалися наче голодні вовки. Йшли мовчки. Про щож було їм говорити? Коли життя висить на волоску, не має людина охоти до балачки.

Коли вони працювали коло золотої жили, було їх пятьох. Як дикі шукачі золота, призбирали його чимало. Пятьох їх вийшло відтам. Та ось остало вже їх лише двох. Одначе Горюй та Варнак знали, що з них обох лише один остане при життю; так хоче доля — тайґа має свої власні закони.

Горюй поглядав час від часу на крепкі, сухорляві Варнакові плечі: на плечах він ніс мотику.

— Він мене вбє — думав собі Горюй — лише трохи не вважатиму — і він убє мене. В нього мотика!

Варнак у серці відчував цю товаришеву думку та думав:

— Він убє мене... лише трохи не вважатиму на нього... Та я сяду на мотику, спатиму на ній — розходиться про мою голову...

Двох звірів, двох людей, так вони йшли, к о с т и с т і, ступали наче медведі, а кожен із них мав лише одно на думці: щоби лише його було золото, що лише він сам мусить остати при житті.

З розкудовдженим волоссям подобали на мандрівних, проґнаних черців. Із хижацькими очима, над якими звисали корчасті брови, з западеними лицями — ступають один попри одного, один одного, не сміє пустити наперед. Товчуть землю ногами, суха трава шелестить, галузки тріщать, мочаристий мох совгається. Подерті плащі звинули тісно та перевісили через плечі, чірки (сибірські повстяні чоботи) попідвязували під колінами мотузками.

.. На душу Варнакові налягає тяжкий, кровавий злочин, одначе й Горюєва совість не була чиста.

До першого села мали ще з триста верст, тому кожний з них думав собі: — Ще заки дійдемо до села, вбю його, але щойно як будемо зовсім близенько, бо інакше булоб затяжко самому двигати золото.

Золото кожен із них ніс на плечах у мішечку, одначе важив він дуже богато, більше ніж трицять фунтів. До того ще оба бурлаки були такі виголоднілі, що аж в кишках крутило, геть висохло в них, голодна слина мучила їх в устах, усе більше опадали на силах. Уже чули, що збирається їм на воніти.

Там угорі, біля золотої жили, живилися грибами, ягодами та зіллям. Потім мандрували кедровим лісом; там були горіхи. Згортали їх лопатою та набрали собі на дорогу.

Мали також медвеже мясо. Варнак кинувся на медведя. Медвідь був сильний, але й Варнак не був із глини — замахнувся добре мотикою та розпанахав звіреві череп. На тім місці, де Варнак убив медведя, жили тиждень, добре підгодувалися.

Та це все вже давно минулося. Ось мандрували вже сто днів, а нині вони двацятий день зовсім без поживи. Вже ледви ноги волікли за собою, такі були голодні. Лише кусочок хліба!...

За холявою кожен із них мав застромлений ніж. Одинаково добре вигострені, одинаково довгі, надавалися на лови медведів.

Оба, Варнак і Горюй, вдавали лагідних, один одного заговорював; требаж було закосисати обережність товариша, щоби потім тим вигідніше всадити ніж у його плечі. Та нелегко обманути душу: один одного розумів гаразд; укрита ненависть перепливала цілим тілом, пекла під шкірою, вилискувалася на мотиці.

Вечір. Ватра. Зомість чаю варять листя у кипятку. Сопуть, полощуть жолудки гірким виваром. Аж жах збирає, як їм хочеться їсти! Проковтують горіхи геть із лушпою, їдять на силу печені на вогні гриби. Їм перед носами, перед очима — так їм здається — танцюють запашні бохонці хліба, густа гречана каша, помащена маслом, товстий капусняк. Їсти, їсти! Та годі, немз! В животі воркотить вивар із листя.

Прокляте золото!...

Спати...

— Що, бра', покладемост спати? — каже Варнак і стріпує вуглики, що з ватри впали йому на полу.

Простягнулися по обох боках ватри тай лежать. Оба думають собі: добре було би тепер переспатися, та щоби оба пробудилися разом. Надходить темна, жахлива ніч. Мотика з грушковим держаком може аж занадто добре вдарити... А ножі вигострені.

— Гей, Варнак, знаєш що?

— Що?

Довго мовчав Горюй. Потім сказав:

— Закопаємо, а то...

— Але де?

— Де? Таж можемо сховати на дереві...

Огонь тріщить, довкола повзуть вони, тіні дерев, стережуть. Пітьма та тишина царять у тайзі.

Також оба бурлаки затихли.

— Навіщож? — питає вкінці Варнак.

— Навіщо, це ти сам знаєш гаразд...

— Хочеш це зробити, щоби ми були спокійніші?!

— Так, щоби бути спокійнішим.

Оба лежать тут, дупають очима. Хотіли би спати. Не могли занадто довго обманювати своїх жолудків. Вони воркотять за кашею, за хлібом.

Сідають один напроти одного.

Гостро стежать рухи один одного. Потім добувають ножі зза холяви. Горюй складає ножі до купи, обвиває їх ниткою.

— Чоловік може в сні чогось розсердитися, то може приключитися й таке, що скалічиться до ножа...

— Так — я також.

Оба пішли в гущавину. Там лежали поперевертані дерева, царила страшна пітьма. Горюй зашпотувався, падав на землю.

— Онтут... на цю ялицю... Там вивірки мають дупло. Там ...було би добре.

— Нумо попробуй!

Горюй виліз на дерево, встромив ножі в покинуте вивірчине дупло. Та як лише станув ногою на гиляці, щоби злізти на землю, зараз завагався.

...До чорта, таж у нього мотика. А як він лише раз потягне мене нею, вбє...

— Гей, Варначе!

— Що?

Горюй хоче кликнути на нього, щоби відійшов, одначе роздумується та злазить униз із гиляки на гиляку.

Варнак покурює люльку. Вогонь спалахкотить іще то тут то там, повзе по його хитро всміхненому лиці, темному та шорсткому, наче кедрова кора.

(Далі буде).

НА ТЕМИ ДНЯ.

ГЕТЬМАНЦІ ДОПИСАЛИСЯ ДО КРАПКИ.

Ляцькі варвари катують український нарід в Галичині. Кровю невинного українського селянства залиті села Галичини так, що це потрясло серцями навіть чужинців і вони прилучилися до українських протестів проти польського варварства. **Протестували ріжні українські організації проти ляцького звірського розбишацтва** й міліони українських сердець злилися в могутньому й рішучому протесті проти ляцьких погромців.

Лише **не протестував „український уряд на чолі з А. Лівицьким"**, не протестував **„харківський український уряд з Чубарем на чолі"**, а також не протестував **„український гетьманський уряд на чолі зі Скоропадським"**. А це тому, що вони „державні уряди" й не можуть втручатися „у внутрішні справи сусідньої держави".

Отак пояснюють поступовання цих „урядів українських" прибічники їх та наймити Москви й Варшави, або політичні родаки й свояки „російського царя Кирила". Але українські патріоти й дійсні державники та сини свого народу знають, що такими „невтручаннями в справи сусідньої держави" прикривається інша, дійсна причина мовчанки тих „українських урядів".

ЄДИНИМ ФРОНТОМ.

І комуністи, і радикали-оборонці, і гетьманці галасують про єдиний фронт проти ворогів українського народу. Кожен з них на свій лад і на свому інструменті, але досить згідно, як в добре зіграній орхестрі, гукають про потребу в Америці **„єдиного авторітетного центру"**. Вони нібито протестують проти ляцьких звірств і пiклуються бідою нещасливих жертв ляцького кривавого божевільства.

Всі вони говорять, що **треба „реально" пособити** жертвам у Галичині. Одні кажуть — збирайте **жертви на комуністичну партію,** а другі — **на** гетьманат, треті — **„на боротьбу з Ляхами"**, а при тім **точно** вказують **імя й адресу у Львові** того, кому ці жертви посилати. Всі вони одним хором співають, що **тільки** їх правдивий шлях, що **тільки** вони борються за визволення українського народу, що **тільки** вони и т. д.

ЦЕ ТАКОЖ ЛЬОГІКА.

Гетьманська „Січ" виступає в союзі з Ляхами, большевиками та „радикалами" проти революційної боротьби в Галичині. В останньому числі вона дописалася до того, що заявляє, що частина української еміграції збирає „останні центи, щоб **заті жертви збирати** паліїв, які розводилиб **пожежі під тимиж рідними школами, кооперативами та народними бібліотеками,** що їх з такими зусиллями збудувала права українська рука".

До такого **не додумалися навіть польські дефензивники,** щоби публично заявляти, що **самі Українці палять, і нищать свої власні організації,** бо їх, мовляв, збудувала „права рука" (чи не гетьманці з Шикаго?)

Бува таке, що цілком несподівано вилізає шило з мішка. Гетьманці знають, **що їх держава будується не боротьбою,** а покорою й згодою з тим, перед ким всі українські гетьмани завжди себе титулували **„слуга Вашої Пресвітлої Королівської"**, коли вони служили Польщі, або **„Царської Милости"**, коли залежали від московського царя.

КОМУНІСТИЧНА КОМЕДІЯ.

Ґазети подають, що головний обвинувачений з процесу в Москві фаховців „за участь в орґанізації інтервенції проти Росії", Л. Рамзін, викладає в Москві наукові лекції по термодинаміці. Правда, він не жиє в Москві, але в арешті — у *віллі під Москвою.*

Большевики засудили його на смерть, а потім замінили кару смерти десятьлітнім увязненням. Та, як бачимо, вся справа з Рамзіном скінчилася так, як звичайно кінчається в комедії, чи в драмі, коли після представлення артисти повертаються до свого звичайного життя.

Відограли комуністи траґікомедію про інтервенцію. Декого налякали зі своїх посіпаків і змусили щільніше триматися Сталінового воза, а декому з легковірних своїх підданих доказали, що всі нещастя їх і злидні від того, що ввесь світ не дає Сталінови закінчити своєї програми „соціялістичного" будівництва. Тепер десь в таємних лябораторіях чека збирає матеріял для нової драми, або траґікомедії, яка в потрібний час знову буде розіграна перед російськими глядачами.

Та чи не прийде скоро час, що вже ці драми й комедії насточортіють народови й він знову стане боротися активно за хліб і свободу, бо видовищ для життя йому замало.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РОЗДУМУВАННЯ БЕЗРОБІТНОГО.

Пережив я вже в Америці не одні важкі часи безробіття, але годі їх порівнати з тим, що тепер доводиться переживати. В часах промислових кріз з 1908, 1914 і 1920 років всі відчували, що часи поправляються і робучому чоловікови таки стане лекше. Дотого підчас останньої повоєнної кризи не було так важко, бо ще кождий мав грошеві заощадження з воєнних часів. Та тепер робітник почуває себе цілком безрадним і безнадійним, а всі ті запевнювання про кращі часи видаються йому звичайним „блофом". Бо куди робітник не обернувся би, всюди відчуває марево безробіття, то й якжеж йому снити рожеві сни і думати про грушки на вербі.

Робітник бачить, що роботи як ішли так далі йдуть. І в склепах нічого не бракує. А роботи для нього нема. А чому нема? Бо машина зменшила заняття для робучих рук. Це переконує мене мій власний досвід.

Я мав „велике щастя" в Америці, бо працював 16 літ в „Амерікен Робер Ко", яка має розкинені фабрики по цілій Америці, а її головний осідок є в Ню Гейвен, Конн. І в нас у Вунсакет є фабрика тої компанії, яка виробляє кальоші, великі ґумові чоботи, що то їх уживають рибалки, а навіть сукняні річи з ґумовими приправами і т. п.

Ота компанія почала звивати в останніх роках одну фабрику за другою. Робітників звільняли з роботи, а ми собі це пояснили поганим бизнесом. А на ділі так не було. Компанія вела добрі бизнеси і працювала цілою силою пари. А пояснити це можна навіть моїми власними спостереженнями.

Як швець, памятаю добре, що ще в 1915 р. кождий з шевців міг виробити денно від 12 до 14 пар черевиків. Але як Злучені Держави приступили до світової війни, дався відчути великий брак обуви. І тоді пороблено деякі поліпшення у кавалках, з яких складаються чоботи, а рівнож почато налягати на робітників, щоби приспішували роботу. Тоді могли вже шевці виробити денно до 20 пар чобіт. А що люде жадні гроша, то робили на перегони і тоді швець міг заробити і до $40 тижнево. Але того всього було замало. Попит був великий і треба було спішити. Тоді то почато злучувати при однім варстаті по трох шевців і трох робили один чобіт. Та комбінація довела до того, що трох людей вже виробляло денно 108 пар чобіт, себто два рази стільки, як би кождий з трох шевців працював осібно. Але й це не задоволило компанію. Вона спровадила ще таку „чортівську штуку", яка подобає на „гебі-гос", що то крутиться по цирках на втіху дітям. Біля нього працювало 20 шевців і виробляло вже денно 1,000 пар чобіт. Тепер компанія працює над тим, щоби та „штука" оберталася кождих пять хвилин, а за кождим оборотом вона викидає 20 пар чобіт. Коли би це вдалося, тоді при помочі 20 робітників можна би виробити за 8 годин праці 1,920 пар чобіт. А у воєнний час треба би було на те 106 шевців. А чи не дійде ще до того, що машина обернеться раз на одну мінуту? Певно, що дійде!

Моя власна практика пояснює мені виразно, чому фабрика викидає робітників. От минулого літа вставляли водяні рури, які злучували місто Менвил з нашою місцевістю. Давніше треба було до такої роботи сотки робітників, які працювали цілими місяцями, а тепер заїхала машина з здоровезним рилом і з трома робітниками і те рило пороло, а за два тижні робота була скінчена.

Таких примірів можна би навести повно. Машина позбавляє робітника роботи. І от ціле завдання модерного суспільного устрою є те, щоби машина виходила людству на здоровля, себто, щоб улекшувала фізичну роботу, але щоби заразом не позбавляла міліонів хліба й не доводила до такого страшного безробіття, яке тепер переживаємо. А це можливе буде тоді, коли робітник буде інтересуватися суспільними питаннями і їх розуміти та коли зужиє своє право голосовання на те, щоби був у державі такий порядок, який хоронить робітника від безробіття.

Михайло Скибінський,
Вунсакет, Р. Ай.

ПОДЯКА.

Я, Тимофей Будняк, член Тов. Запор. Січи, від. 367 У. Н. С., складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені 50 долярів з фонду запомогового.

Тимофей Будняк,
Рочестер, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КВИНС КАВНТІ, Л. АЙ., Н. Й.

Протестаційне віче.

Заходом Злучених Товариств з Квинс Кавнті влаштовано дня 7. грудня величеве протестаційне протипольське віче.

До спільної протестаційної акції приступили: Укр. Амер. Горожанський Клюб з Квинс Кавнті, Тов. Вільна Україна, від. У. Н. Союза з Вудгейвен, Бр. св. Юрія, від. У. Н. Союза з Джемейки, Бр. св. Николая і Бр. св. Димитрія, відділи Провидіння, Бр. св. Йосафата, від. У. Н. Союза з Фар Ракавей і Молодечий відділ У. Н. Союза з Озон Парк, Н. Й.

Першим бесідником був адвокат з Джемейки, Гери Скалер, котрий представив в анґлійській мові терпіння українського народу під Польщею. Він висказав свій подив, що в 20 століттю може істнувати така держава як Польща, на чолі якої стоять божевільні люди, бо тільки такі могли допустити до „пацифікації" в Галичині й таких звірств, які є соромом для культурного світа.

Шановний бесідник підкреслив, що він певний, що Українці добються своєї державної самостійности, а тільки побоювався за те, що нездорові відносини, які панують на українських землях під Польщею, можуть спричинити вибух нової світової війни.

Треба згадати, що шановний гість постарався перед вічем про те, що місцеві американські часописи помістили згадки про протест проти польських звірств, а по вічу подали обширне справоздання з віча й резолюції. Крім того подали місцеві часописи і одна нюйорська фотоґрафічні знимки, на яких представлено протестуючі наші дівчата в народніх строях.

По українськи говорив ред. Я. Чиж, котрий представив терпіння наших братів та взивав до моральної й матеріяльної допомоги рідному краєви.

Проводила вічем п-ні О. Лотоцька, котра сказала по анґлійськи коротку, але зате палку промову, звернену до малих дітей. Потім говорила по українськи про жіночий рух та взивала українських жінок до орґанізації й допомоги визвольній боротьбі.

Відтак відчитано протестаційні резолюції, які вислано до Вашинґтону, Ліґи Націй і сенатора Ковпленда.

На вічу зібрано $126.80. Розходи виносили $79. До Обеднання вислано $46.80 з призначенням на медичну допомогу для потерпівших від ляцьких знущань.

Рахунки переконтролювали контрольори М. Савка й Т. Білоус.

Володимир Цісик, секр. віча.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 12 лютого, точно в годині 8-мій ввечір. Проситься кождого члена прийти на час, бо є важна справа до порішення. Довгуючі члени мусять сего місяця вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Рівнож пригадується членам, щоб не забували про будову нового дому; скілько хто може, нехай приносить на збори. Хто ще не вписав своїх дітей до Тов. і У. Н. Союза, то проситься сего місяця вписати. — В. Гурянський, секр.

ЗІГЛЕР, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 377, повідомляє, що мітінг відбудеться дня 15 лютого, в годині 1.30 пополудни, у Михайла Олексяка, 6 Орчард ул. — С. Гнатищак, предс.; Мих. Олексяк, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, повідомляє усіх своїх членів, що на річних зборах вибрано слідуючий уряд на 1931 рік: Микола Романів, предс.; Дмитро Запотічний, заст.; Павло Ващук, рек. секр.; ePтро Кізел, фін. секр.; Теодор Медвідь, кас.; Бартоломей Шкільник, заст.; Михайло Андрусевич і Теодор Титар, тростісн; Іван Боднар, Ілія Андрусевич і Володимир Дідик, контр. комісія; Петро Лобур, доглядач хорих; Стефан Рупа, хоружий. Після ухвали кождий член має зложити раз на рік 50 ц. на вінок. Збори будуть відбуватись так, як минулого року, в другу неділю по першім, в гали парохіяльній при Кліперт ул. Слідуючі збори відбудутьсі 15 лютого, в годині 12.30 в полудне. Члени котрі ще не вирівнали своїх залеглостий з 1930 року, коли не вирівнають на сім мітінгу будуть суспендовані Тому, що колядники братства у многих хатах не застали старших дома, а до многих не було часу зайти, проситься доручити коляду на мітінгу. Зі всякими організаційними справами належить вдаватись до секретаря: Peter Kizel, 6415 Perkins. — Н. Романів, пр.; Павло Ващук, рек. секр.

АКРОН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 34, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 15 лютого, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Взивається всіх членів прибути на час та вирівнати свої належитости. Члени котрі з причини роботи не можуть прийти на мітінг, мають доручити свої вкладки до 5 день по мітінгу, бо інакше будуть суспендовані. Вкладки до У. Н. Союза будесь висилати точно 26 дня в місяці. — Дмитро Колачко, секр.: 3308 Norfolk Ave.

КОНТОН, О. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 115, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15 лютого, в 1-ій годині пополудни, в домі предсідателя. Проситься всіх членів прийти на збори, бо маємо богато справ до полагодження. — М. Гедьо, писар.

ОРМРОД, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 124, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінг відбудеться в суботу, 14 лютого, в годині 6.30 ввечір, в місци, де звичайно. Вкладок поза мітінгом не будеться принимати, а член, котрий буде дома, а на мітінг не прийде, буде караний 1 доляра. Проситься тих членів, котрі ще не вписали своїх дітей, щоби вписали їх сего місяця. — Дмитро, Бала, предс.; Іван Олійник, кас.; Іван Мелета, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З протесту на боеву акцію.

З протестаційної манїфестації, яка відбулася дня 15. листопада м. р., переслано до Обєднання з боку Протестаційного Комітету $630 з призначенням на допомогу боєвій акції.

— o —

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На „Боян" в Дрогобичі.

Т-во Зєдинені Хори в Америці висиґнувало $15 і переслало до Обєднання з призначенням на пресовий фонд „Бояна" в Дрогобичі.

— o —

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На дальшу боротьбу.

До Обєднання переслано $12, а то $5 з розпродажі „Сурми", а $5 з розпродажі брошури „Лови". Гром. Ілія Забавський зложив $2 на передплату „Сурми". А гром. Володимир Ярич передав на боєву акцію процент від своїх акцій в Земельнім банку за 5 літ.

ПРОТОКОЛ

ПЯТОГО КОНҐРЕСУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

(7)

Цей наш побут переконав нас, що шлях, яким ступає Обєднанне, є правильний, бо він не втягає нас у вузку партійну боротьбу в краю, а дає нам змогу підпирати морально й матеріяльно все, що причиняється до розбудови нашої національної сили в ріднім краю.

Звязок з краєм держали ми рівнож і при помочі делеґатів з рідного краю. За послідну трилітню каденцію мали ми їх 5, а то дві жінки і трох чоловіків. Так склалося, що не прийшло до тісного порозуміння між нами і делеґатками, панею Ґовиковичевою і сенаторкою панею Кисілевською. Від пані Ґовиковичевої вимагали ми піддання себе під загально-громадську контролю, а заразом були противні, щоби делеґатка ходила від хати до хати і просила милостині. Зате ми вимагали від неї публичних виступів і письменної пропаґанди, бо, на нашу думку, делеґатки з краю повинні бути здібні до такої роботи.

Від пані сенаторки вимагали ми явної постави як речниці нашого жіноцтва й поневоленого нашого народа та вказували їй, що інакше зроблять з неї „польську сенаторку" і ніякого хісна з її поїздки для української справи не буде. Як бачимо, то з усіх тих відвідин по американських інституціях для української справи користи мало. От була пані сенаторка, відвідала, відїхала, тай усе забулося. І так буде завжди, коли ми схочемо будувати капітал з чемних слів чужинців, а не зі своїх власних діл і зі своєї мужньої постави.

Делеґатови Рідної Школи, п. Ясінчукови, давали ми свої практичні поради, у яких доцільність він як нова людина на американськім ґрунті, зпочатку дещо сумнівався, а в які при кінці повірив, бо повірити казали йому голі факти, коли побачив, що дійсно ті, що є згуртовані при Обєднанню, несуть майже ввесь тягар допомоги Рідній Школі. На нашу думку, делеґат Рідної Школи вивязався зі свого завдання добре й ми радо повитали би його ще раз на американськім ґрунті. Делеґати УВО, п. полковник Коновалець і теперішній делеґат п. Грибівський, вели і ведуть на американськім ґрунті свою акцію цілком самостійно. А як відносяться члени Обєднання до УВО, про це говорять самі жертви як найкраще.

Пляни дальшої праці над поступом нашої іміґрації будуть намічені в рефератах, які обіймуть часть ідеольоґічну, американську, фінансову, художню і справу нашої молоді.

При кінці піднесу ще справу протесту проти теперішних польських звірств на західно-українських землях.

Екзекутива обмежилася щодо цього до короткого комунікату, бо саме хотіла представити справу протесту загалови представників наших громад, щоби в той спосіб піднести значіння протесту.

В першу чергу вношу від імени уступаючого уряду, щоби Конґрес ухвалив домагатися міжнародньої інтервенції в справі польського терору в Галичині і рішив вислати до департаменту стейту в Вашинґтоні, Апостольської столиці, премієра Великої Британії Ремзея Мек Донелда, Аристида Бріяна, французького міністра закордонних справ, Ліґи Націй і видавництва „Ди Менчестер Ґардіян" протестаційні телеґрами як слідує: („Свобода" з 25 жовтня 1930 р.).

А з уваги на те, що польський терор в Галичині й польські звірства довели до того, що кровю полита рідна земля, що сум, жах і смерть повисли над нашими рідними селами і містами, Конґрес Обєднання, як виразник національних і людських почувань американсько-української іміґрації, постановляє узнати в Злучених Державах МІСЯЦЬ ЛИСТОПАД — МІСЯЦЕМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖАЛОБИ.

Як ті, яких рід походить з українських земель і як люде не можемо не боліти болем міліонів поневолених і катованих наших братів. Тому в місяці листопаді не повинно бути ніякої публичної забави, в якій брали би участь Американські Українці.

Разом з тим Конґрес назначує

ДЕНЬ 15 ЛИСТОПАДА — ДНЕМ МАСОВИХ ПРОТИПОЛЬСЬКИХ ДЕМОНСТРАЦІЙ.

В той день мають бути зорґанізовані по всіх великих містах Америки, як Ню Йорк, Филаделфія, Скрентон, Пітсбурґ, Клівленд, Дітройт, Шикаґо, масові демонстрації, в яких має взяти участь усе місцеве й околичне українське населення. До цих демонстрацій треба запросити рівнож і Литовців та Білорусинів. Влаштованням тих демонстрацій мають занятися українсько-американські демократичні й републиканські горожанські клюби враз з американськими ветеранами українського роду. І так має бути всюди зазначене в американській пресі, що це протестують американсько-українські горожани і ветерани світової війни. Оті горожанські клюби мають негайно зійтися і вибрати комітет, а той має скликати негайно по місцях всі національні українські товариства, братства й сестрицтва на наради і підібрати собі людей до помочі та обговорити зі всіми спільно плян протестаційного походу.

В один день з усіх центрів української іміґрації має розійтися один великий голос одної великої протипольської мовчазної масової демонстрації. Віч не треба в той день влаштовувати, а тільки подбати про відповідні таблиці з написами, з яких можна би набрати певного поняття про польські злочини. Рівнож треба подбати про летючки та заяви для американської преси.

Крім того вносимо, щоби рішити, що

НЕДІЛЯ 16 ЛИСТОПАДА Є НЕДІЛЕЮ МОЛИТВИ ЗА НЕВИННІ УРАЇНСЬКІ ЖЕРТВИ ПОЛЬКОГО ТЕРОРУ.

Коли треба церковним владам видати в тім напрямі відповідні зарядження, то Конґрес просить о їхню видачу, бо не хоче нічим нарушувати церковно-адміністративних порядків.

Супроти страшного матеріяльного знищення наших культурних і економічних інституцій і тої нужди, яка тепер панує в краю та задля конечности інтензивнішої оборони рідного краю, Конґрес ухвалює зібрати серед американських Українців

НАДЗВИЧАЙНУ НЕГАЙНУ ЗБІРКУ НА ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ.

Від такої негайної жертви не може відмовитися ні один свідомий, карний член українсько-американського громадянства.

Кінчу тим, щоби з тими нашими ухвалами і протестами піднялася наша енерґія, щоби ми не тільки протестували, але творили і поступали вперед і торощили своїх національних ворогів обєднанием наших сил, здобутками свого ума, своїм характером і своєю організаційною силою.

(Дальше буде).

Пані (дає прошакові пять центів і каже погрожуючи пальцем): А не пропийте!

Прошак: Ні, пані, я не пропю, я куплю собі за них авто!

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви надіслані до Обєднання в грудні 1930 р.).

Елизабет, Н. Дж. П. Остапчук переслав збірку на протестаційнім вічу й по товариствах	$610.00
Шикаго, Ілл. Комітет Злучених Товариств на Вест Сайд збірка $500; П. Гаврищків з листопадового свята $25; А. Махник, збірка $23,25; Катерина Шемердяк, збірка $12; В. Т. з розпродажі „Сурми" $7.	577.25
Джерзи Сіти, Н. Дж. В. Гіль, збірка зі свята $436.15; І. Ґелета, збірка Поступового Клюбу $45; М. Худяк, збірка на весіллю Безродного $35.50; Н. Клопач, жертва на потерпівших $5. Разом	521.65
Йонґставн, О. Й. Білик, збірка на протест. вічу $341.89; Д. Темник, жертва й збірка $7.	348.89
Стемфорд, Конн. о. В. Ґривнак, збірка на вічу	318.70
Нантикок, Па. І. Вельґош, збірка на протест. вічу	314.00
Маганой Сіти, Па. Н. Боточ, збірка на вічу	311.69
Мікіз Ракс, Па. С. Костецький, збірка на вічу	305.50
Міннеаполіс, Мінн. М. Ґрубрин, збірки $184.38; І. Шміґановський, збірка на святі $83.	267.38
Йонкерс, Н. Й. Українська гр.-катол. парохія, збірка $220; В. Мандзій, збірка в Горож. Клюбі $19; М. Воробець, збірка на бльочок УВО $25.	264.00
Трой, Н. Й. Комітет національної роботи, збірка	257.00
Ню Йорк, Н. Й. Й. Чемеринський, збірка $10; П. Авраменко, на шпиталь, збірки $124.25; Тов. Жеребецька Любов, збірка $31.42; Стефанія Тураш, збірка дітей $20; д-р В. Борак, збірка в Републ. Клюбі $60.	245.67
Провіденс, Р. Ай. В. Коверко, жертва $3; Г. Лучак, збірка на вічу $212.	215.00
Гартфорд, Конн. І. Нестерук, збірка на вічу $170.63; П. Драпяк, збірка $11.80; А. Шаркевич, збірка у фабриці $13.	195.43
Бріджпорт, Конн. В. Кузів, збірка на вічу	180.00
Когус, Н. Й. Гр. Зальопаний, збірка	175.00
Бейон, Н. Дж. К. Гриник, збірка на святі $129.84; Тов. ім. Т. Шевченка з каси $25.	154.84
Картерет, Н. Дж. І. Маркович, збірка $63; С. Кармазин, збірка на вічу $75.84; Гр. Мачузак, жертва $5.	143.84
Філаделфія, Па. Тов. „Мир", збірка $15; Українська Ліга, збірка $128.69.	143.69
Централія, Па. І. Чепа, збірка	122.78
Нюарк, Н. Дж. І. Тарнавський, збірка Комітету Товариств $100; І. Лобур з розпродажі „Сурми" $17; П. Сороколіт, жертва $2.	119.00
Перт Амбой, Н. Дж. П. Щуцький, збірка на концерті	115.24
Бріджпорт, Па. Українська громада, збірка	113.39
Стейплетон, Н. Й., С. Ай. Т. Соколовський, збірка на вічу	102.00
Карнеґі, Па. о. д-р Й. Жук, збірка	100.00
Гемпстед, Л. Ай., Н. Й. І. Гречин, збірка на святі	88.50
Водервліт, Н. Й. О. Грибівський, збірка на вічу $52.44; М. Спяк і Ковальчик, збірка $35.50.	87.94
Котсвіл, Па. о. Й. Дженджера, збірка на вічу	85.36
Кемпбел, О. Ф. Куценко, збірка на святі товариств	85.30
Вестбури, Н. Й. Тов. ім. Т. Шевченка, збірка і з каси	78.00
Акрон, О. А. Цепко, збірка на вічу	77.70
Сиракюз, Н. Й. Д. Орищич, з балю на боєву акцію	71.00
Пасейк, Н. Дж. о. Й. Боднар, збірка православної громади	62.10
Синґак, Н. Дж. Тов. ім. Ів. Франка, збірка	60.45
Милвил, Н. Дж. М. Ключка, збірка на вічу	49.50
Росфорд, О. І. Проць, збірка протест. вічу $40; А. Їж, збірка в церкві $8.	48.00
Арнолд, Па. П. З., збірка з віча	47.00
Джемейка, Н. Й. М. Костишин, збірка на вічу	46.80
Мелроз Парк, Ілл. Ф. Пазюк, власна жертва	46.00
Нортгемптон, Па. Л. Демчук, збірка на вічу	45.22
Джанет, Па. І. Малаховський, збірка на святі	43.00
Монесен, Па. Н. Наврецький, збірка	40.00
Ґлестонбурі, Конн. М. Когут, збірка на вічу $23.50; Й. П., збірка в громаді $11.	34.50
Істон, Па. М. Підгайний збірка	33.46
Іселин, Н. Дж. П. Баховий, жертва Тов. Просвіта і збірка	33.00
Шарон, Па. о. Г. Папюк, збірка	32.51
Медісон, Ілл. М. Павлов, збірка на вічу $14.40; М. Кондрад, збірка $17.	31.40
Оліен, Н. Й. Д. Базів, збірка і членські вкладки для Просвіти	31.00
Ґері, Інд. А. Цебак, збірка	30.00
Ґрейт Медовс, Н. Дж. С. Ковальчук, збірка на папахиді	28.36
Тонтон, Масс. К. Сидзинський, збірка	27.60
Амстердам, Н. Й. Ю. Грицай, збірка на святі	25.06
Алентавн, Па. 147 відділ У. Н. Союза, жертва з каси	25.00
Рачестер, Н. Й. 217 відділ У. Н. Союза з каси	25.00
Савт Бруклин, Н. Й. Комітет протестаційного віча, збірка	20.00
Нюбури Порт, Масс. І. Буцяк, збірка	19.00
Фініксвіл, Па. Д. Ґрабовський, збірка	18.59
Фріленд, Па. А. Челак Ікалович, збірка	16.25
Тамс, В. Ва. І. М., збірка	14.00
Нортумберленд, Па. Гр. Фариник, збірка	13.50
Лі Сентер, Н. Й. Н. Худик, збірка	13.20
Коломбус, О. Пані Конрад, збірка	10.00
Спрінґ Ґарден, Кал. Н. Саміла, жертва	10.00
Проктон, Масс. І. Витязь, збірка	9.50
Ню Александрія, Па. Т. Шиляк, збірка	8.50
Мурей Гіл, Н. Дж. М. Процик, збірка	7.00
Мілвокі, Віс. В. Колодрубець, збірка	6.00
Трентон, Н. Дж. Юзя Єдлінська, збірка дітей при православній церкві	5.65
Барнесборо, Па. Ф. Физанич, збірка в церкві	5.49
Дітройт, Міш. П. Лобур, жертва $2; І. Петрушевич, збірка на забаві $3.	5.00
Спрінґ Валей, Н. Й. Д. Гросуляк, збірка	5.00
Блекстон, Масс. Комітет Допомоги Рідному Краєви, збірка	4.00
Плейнсборо, Н. Дж. Д. Лоцик, членські вкладки для Просвіти	4.00
Клівленд, О. Г. Степаник, жертва т. Кальмука на Р. Ш.	2.00
Ню Кесл, Па. Й. Мельник, жертва	1.00

Купчакові не жиється весело, бо росте йому черево. Він ще молодий, здоровий і богатий.

— Що мені робити, пане доктор? — жаліється він.

— Жийте денно менше-більше з десяти долярів, але заробляйте їх.

—o—

— Який я радий, що бачу тебе після так довгої розлуки! Мусиш прийти до мене в гості.

— Дуже мені прикро, та як так не маю часу.

Можеш спокійно прийти: мої дочки вже всі віддані та заручені.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП.

(60)

Тарзан держав у руці телеґраму з Парижа. Він отворив її, майже боячися довідатись про її зміст. Се була телеґрама від Д'Арнота. В ній писалося: „Відтиски пальців доказують, що ти є лордом Ґрейстовком. Ґратуляції". Наконець він знав правду. Тайну розвязано. Його груди піднялися від сильного зворушення.

—o—

Тарзан обернувся до вікна. Але він не бачив нічого на дворі. Замісць сього перед його очима стояли зелені африканські ліси, обмотані тропікальними рослинами й квітами. Вгорі він бачив хвилююче листя могучих дерев, а понад усім голубе підбігунове небо. Ось там він чувся дома.

—o—

На горбочку землі сиділа гарна дівчина. Коло неї молодий великан. Вони їли овочі й дивилися одно другому в очи... Вони були дуже щасливі і вони були самі... Він почув її голос: „Коби твоя телеґрама не принесла тобі якої злої вістки".

—o—

В одну мить Тарзан покинув свої мрії. Він поглянув на Клейтона, на чоловіка, що мав його титул і маєток. Сей чоловік ожениться з дівчиною, котру любив Тарзан. Одно слово з уст Тарзана і — він міг забрати від Клейтона все... І Джейн теж. Тарзан рішився скоро.

—o—

Він відповів на питання дівчини: „Телеґрама каже, що мені треба зараз вертати в Африку". Він чув, як вона хлипнула здущеним плачем. „Ми завдячуємо своє життя вам!", говорив Клейтон принижено... „Як можете ви вертати в той страшний праліс?" — „Як там родився", сказав Тарзан тихо... „Моя мати була малпа... А свого батька я не знав ніколи". Конець.